

ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ: ΕΓΧΩΡΙΑ ΝΟΜΙΚΑ ΝΕΑ

Με το παρόν συνοπτικό ενημερωτικό δελτίο, το *European Prison Litigation Network*, τα μέλη και οι συνεργάτες του στοχεύουν στην ενημέρωση των δικηγόρων σε κάθε χώρα και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τις σημαντικότερες νομικές εξελίξεις σε ζητήματα που αφορούν τις φυλακές στην Ευρώπη. Ελπίζουμε ότι θα μπορέσετε έτσι να αναγνωρίζετε καλύτερα τις ευρωπαϊκές τάσεις και να τις χρησιμοποιείτε κατά την άσκηση του νομικού σας επαγγέλματος. Το συνοπτικό ενημερωτικό δελτίο καλύπτει **14 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, καθώς και **την Ουκρανία, τη Μολδαβία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Ρωσία**.

Περιμένουμε με χαρά τις παρατηρήσεις σας σχετικά με το πώς μπορούμε να κάνουμε το παρόν συνοπτικό ενημερωτικό δελτίο πιο χρήσιμο για εσάς.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΙΝΕΣ ΑΝΤΙ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ■ Στην **Ελλάδα**, βάσει υπουργικής απόφασης θεσπίστηκαν οι λεπτομερείς προϋποθέσεις για την παροχή κοινωφελούς εργασίας ως εναλλακτική ποινή αντί της φυλάκισης, επιτρέποντας την πρακτική εφαρμογή του νέου προγράμματος που θεσπίστηκε με τον νέο ελληνικό Ποινικό Κώδικα το 2019.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ■ Στη **Βουλγαρία**, διοικητικό δικαστήριο [διεύρυνε σημαντικά το πεδίο προστασίας που προσφέρεται στους κρατούμενους](#) επεκτείνοντας τον αριθμό των παραγόντων στο περιβάλλον της φυλακής που ενδέχεται να συνιστούν απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση, συμπεριλαμβανομένου του παθητικού καπνίσματος.

Στη **Γαλλία**, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο [απέρριψε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που υπέβαλε η μη κυβερνητική οργάνωση International Prison Watch \(OIP-SF\)](#) για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης σε φυλακή της Γαλλικής Γουιάνας. Η απόφαση αυτή που συνάδει με προηγούμενη νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου καταδεικνύει ότι οι κρατούμενοι δεν έχουν στη διάθεσή τους κανένα αποτελεσματικό προληπτικό ένδικο μέσο για ναβάλουν τέλος στις ανεπαρκείς συνθήκες κράτησης.

Στην **Πολωνία**, ο Υφυπουργός Δικαιοσύνης ενημέρωσε την Επίτροπο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ότι η πρόταση να [προστεθούν στηθόδεσμοι στο είδος εσωρούχων που πρέπει να παρέχει η Υπηρεσία Φυλακών στις κρατούμενες](#) όταν δεν έχουν δικά τους εσώρουχα ή τα δικά τους εσώρουχα είναι ακατάλληλα για χρήση, αξιολογήθηκε θετικά.

Στο **Βέλγιο**, αρκετοί δήμαρχοι διέταξαν τους διευθυντές των φυλακών να μην υπερβαίνουν τη μέγιστη χωρητικότητα των μονάδων τους και να καταργήσουν την πρακτική της χρήσης στρωμάτων στο πάτωμα για να κοιμούνται οι κρατούμενοι. Και πάλι στο Βέλγιο, το Ανώτατο Δικαστήριο δήλωσε ότι τα ανακριτικά τμήματα των δικαστηρίων μπορούν να αξιολογούν τις συνθήκες κράτησης στα κέντρα προσωρινής κράτησης και να διατάσσουν τη μεταγωγή του κρατούμενου σε άλλη μονάδα εάν είναι απαραίτητο.

Στην **Ουγγαρία**, με απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών περιορίζονται τα είδη ηλεκτρικών συσκευών που μπορούν να έχουν στα κελιά τους οι κρατούμενοι.

ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ■ Στην **Ισπανία**, το Τμήμα Ποινικών Υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου [έκρινε ότι οι εφέσεις που ασκούνται από τον Εισαγγελέα κατά απόφασης που θέτει κρατούμενους που έχουν](#)

[καταδικαστεί για σοβαρά εγκλήματα σε ανοικτό καθεστώς κράτησης έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα](#). Με αυτόν τον τρόπο, το Ανώτατο Δικαστήριο ενοποιεί την προσέγγιση των δικαστηρίων σε αυτό το θέμα.

Στη **Λιθουανία**, [δημιουργήθηκε το έκτο κέντρο επανένταξης για κρατούμενους](#). Βασικός στόχος των κέντρων επανένταξης είναι να προετοιμάσουν τους έγκλειστους για την αποφυλάκιση μέσω δραστηριοτήτων επανένταξης.

Στην **Ιταλία**, το ιταλικό Ανώτατο Δικαστήριο [απέρριψε την έφεση που άσκησε κρατούμενος ο οποίος κρίθηκε ένοχος για τρομοκρατικές πράξεις σε σχέση με το αναρχικό κίνημα κατά της εφαρμογής του «καθεστώτος σκληρού εγκλεισμού»](#) (γνωστό ως καθεστώς «41β» από το συγκεκριμένο άρθρο νόμου που το διέπει). Η υπόθεση προβάλλει τις αυστηρές συνθήκες διαβίωσης που συνεπάγεται το καθεστώς και την αμφίβολη συνταγματικότητά του και έχει γίνει κεντρικό θέμα στον δημόσιο διάλογο καθώς και θέμα συζήτησης μεταξύ ακαδημαϊκών και επαγγελματιών του νομικού κλάδου στην Ιταλία.

ΕΚΔΟΣΗ ■ Στη **Βουλγαρία**, περιφερειακό δικαστήριο [αρνήθηκε την έκδοση κρατούμενου που ζήτησε η Ρωσική Ομοσπονδία](#) λόγω του κινδύνου έκθεσης του κρατούμενου σε βασανιστήρια και κακή μεταχείριση στη Ρωσία. Η απόφαση του δικαστηρίου παραπέμπει, μεταξύ άλλων, σε έκθεση για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου στη Ρωσία που συνέταξε η μη κυβερνητική οργάνωση Βουλγαρική Επιτροπή του Ελσίνκι.

ΥΓΕΙΑ ■ Στη **Μολδαβία**, το Υπουργείο Δικαιοσύνης ενέκρινε ένα σχέδιο δράσης που περιγράφει λεπτομερώς τα μέτρα που θα ληφθούν το 2023 στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης στις φυλακές και ένα [διάταγμα για την οργάνωση ιατρικής βοήθειας στις φυλακές](#).

Στην **Πορτογαλία**, η κυβέρνηση συγκρότησε μια ομάδα εργασίας αρμόδια για την κατάστρωση ενός [επιχειρησιακού σχεδίου για την υγεία στο πορτογαλικό σωφρονιστικό σύστημα κατά την περίοδο 2023–2030](#) με στόχο την ενίσχυση της παροχής υγειονομικής περίθαλψης στα κέντρα κράτησης ποινικών κρατούμενων. Στην **Ουγγαρία**, με απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών δημιουργήθηκε ένα «σύστημα κράτησης με φροντίδα κατ'οίκον» για τους σοβαρά άρρωστους κρατούμενους.

ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ■ Στην **Ουγγαρία**, κυβερνητικό διάταγμα θεσπίζει ειδικούς κανόνες αναφορικά με τη μεταγωγή μη Ούγγρων κρατούμενων σε άλλη χώρα. Οι αλλοδαποί κρατούμενοι αντιστοιχούν στο 15% του συνολικού πληθυσμού των κρατούμενων στην Ουγγαρία.

ΛΟΑΤΚΙ+ ■ Στη **Γερμανία**, οι τροποποιήσεις που προτάθηκαν για τη σωφρονιστική νομοθεσία του Αμβούργου στοχεύουν στο να [λαμβάνεται υπόψη η αντίληψη των ίδιων των κρατούμενων σχετικά με την ταυτότητα φύλου τους](#).

ΙΣΟΒΙΑ ΠΟΙΝΗ ■ Στη **Μολδαβία**, [μια απεργία πείνας που ξεκίνησαν 28 ισοβίτες κρατούμενοι](#) οδήγησε τον Συνήγορο του Πολίτη σε σύνταξη ειδικής έκθεσης για την κατάστασή τους.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ ■ Στην **Αυστρία**, το Ανώτερο Περιφερειακό Δικαστήριο της Βιέννης δήλωσε ότι το δικαίωμα ενός κρατούμενου να λαμβάνει επαρκείς ποσότητες τροφής που καλύπτουν τα διατροφικά πρότυπα και σερβίρονται τις συνήθεις ώρες των γευμάτων [παραβιάστηκε στην περίπτωση κρατούμενου που έφαγε το δείπνο του στις 10:45 το πρωί](#). Το δικαστήριο βάσισε την απόφασή του σε επιστημονικά γεγονότα σχετικά με τη διατροφή και σε πρακτικές του λιανικού και γαστρονομικού τομέα.

Στην **Ουγγαρία**, το [ποσό που παρέχει η κυβέρνηση στις σωφρονιστικές μονάδες για τη σίτιση των κρατούμενων αυξήθηκε ως απόρροια του υψηλού πληθωρισμού στη χώρα](#). Σύμφωνα με παρατηρητές, η αύξηση, αν και αναγκαία, εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής για να εξασφαλίσει σίτιση σε επαρκείς ποσότητες, τρεις φορές την ημέρα, για όλους τους έγκλειστους σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ ■ Στην **Αυστρία**, το Συνταγματικό Δικαστήριο [κατάργησε ως αντισυνταγματική μια διάταξη του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας σύμφωνα με την οποία η προσωρινή κράτηση πρέπει να επιβάλλεται](#) σε όλες τις περιπτώσεις κακουργημάτων με ελάχιστη υποχρεωτική ποινή δεκαετούς κάθειρξης, εκτός εάν πληρούνται ειδικές προϋποθέσεις. Η απαίτηση αυτή ακολουθεί την αντίθετη αιτιολογία με εκείνη που αφορά την επιβολή προσωρινής κράτησης για άλλα αδικήματα.

Στην **Πολωνία**, το Υπουργείο Δικαιοσύνης ενημέρωσε την Επίτροπο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ότι [δεν σχεδιάζει να λάβει μέτρα για την εφαρμογή δύο αποφάσεων του Συνταγματικού Δικαστηρίου](#), καταδεικνύοντας την ανάγκη μεταρρύθμισης ενός συστήματος προσωρινής κράτησης που έχει γίνει πιο τιμωρητικό με την πάροδο του χρόνου.

ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ■ Στη **Λιθουανία**, η Διεύθυνση Φυλακών και οι θεσμοί που υπόκεινται σε εκείνη συγκεντρώθηκαν σε ένα ενιαίο νομικό πρόσωπο: την Υπηρεσία Φυλακών. Η μεταρρύθμιση αυτή θα οδηγήσει

σε μείωση των μεμονωμένων σωφρονιστικών δομικών μονάδων κατά 40% όσον αφορά τις σωφρονιστικές εγκαταστάσεις και κατά 55% όσον αφορά τις διοικητικές θέσεις. Παραμένουμε στη Λιθουανία όπου την 1η Ιανουαρίου 2023 τέθηκε σε ισχύ ο [νέος Κώδικας Εκτέλεσης Ποινών](#) επιφέροντας πολλές θετικές αλλαγές αναφορικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων στα πεδία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της εργασίας και της πρόωρης αποφυλάκισης.

Στην **Ουκρανία**, η κυβέρνηση υιοθέτησε μια [στρατηγική για μια σειρά μεταρρυθμίσεων στο σωφρονιστικό σύστημα μεταξύ 2022 και 2026](#), καθώς και ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ■ Στη **Μολδαβία**, η αυξημένη χρήση του νόμου περί αμνηστίας που ψηφίστηκε το 2021 [δεν οδήγησε σε μείωση του υπερπληθυσμού στις φυλακές που μαστίζει το ένα τρίτο των 18 φυλακών στη χώρα](#). Προσεχή στατιστικά στοιχεία ενδέχεται να παρουσιάσουν μια ακόμα πιο άσχημη εικόνα κατόπιν της επαναφοράς, βάσει διατάγματος του Υπουργείου Δικαιοσύνης, της μεθόδου [υπολογισμού της χωρητικότητας μιας φυλακής βάσει του προτύπου των 4 τ.μ. ανά κρατούμενο](#).

Στην **Πορτογαλία**, πρόσφατα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι ο πληθυσμός στις φυλακές που είχε μειωθεί κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, [έχει επιστρέψει σε επίπεδα προ πανδημίας με πάνω από 12.000 κρατούμενους](#) να καταγράφονται τον Δεκέμβριο του 2022.

Στην **Τσεχία**, το Υπουργείο Δικαιοσύνης πρότεινε ένα σχέδιο δράσης με στόχο την [αντικατάσταση των ποινών κράτησης με χρηματικές ποινές για μικροαδικήματα](#), έχοντας ως σκοπό τη μείωση της πυκνότητας στις φυλακές που είναι μία από τις υψηλότερες στην ΕΕ.

ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ ΣΕ ΚΑΙΡΟ ΠΟΛΕΜΟΥ ■ Στη **Ρωσία**, τη στρατολόγηση κρατουμένων για να πολεμήσουν στο πλευρό των ρωσικών δυνάμεων στην Ουκρανία έχει αναλάβει το ρωσικό Υπουργείο Άμυνας. Κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα, οι έγκλειστοι στρατολογούνταν από την ιδιωτική στρατιωτική εταιρεία Βάγκνερ. [Οι κρατούμενοι που χρησιμοποιήθηκαν στην Ουκρανία υπέστησαν τεράστιες απώλειες](#) (περίπου 30.000, εκ των οποίων οι 9.000 σκοτώθηκαν).

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ ■ Στη **Λιθουανία**, τροποποιήσεις στον [Κώδικα Εκτέλεσης Ποινών](#) και στον [Νόμο για την Επιβολή Προσωρινής Κράτησης](#) επιτρέπουν στους διευθυντές των φυλακών να λαμβάνουν μέτρα που καταπατούν τα δικαιώματα των κρατουμένων αναφορικά με την αλληλογραφία, τις τηλεφωνικές κλήσεις και τα επισκεπτήρια, να αναστέλλουν το δικαίωμα άδειας εξόδου των κρατουμένων και να περιορίζουν την επικοινωνία των κρατουμένων με άλλους έγκλειστους.

ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ■ Στη **Γερμανία**, το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο έθεσε [υψηλά δικονομικά πρότυπα για τους έγκλειστους οι οποίοι επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση λήψης προσωρινών μέτρων](#).

Στη **Βουλγαρία**, διοικητικό δικαστήριο [επιδίκασε πολύ χαμηλή αποζημίωση για σχετικά σοβαρές παραβιάσεις δικαιωμάτων των κρατουμένων](#), π.χ. κράτηση σε ανεπαρκείς συνθήκες. Η εν λόγω απόφαση ενοποιεί τη νομολογία των εγχώριων διοικητικών δικαστηρίων που καθιστά ατελέσφορο το πρόσφατα θεσπισμένο ένδικο μέσο της αποζημίωσης.

Στην **Ελλάδα**, η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου εξέδωσε δύο εγκυκλίους σχετικά με την ερμηνεία και εφαρμογή του δικαιώματος άσκησης ενός αποτελεσματικού ένδικου μέσου σε περιπτώσεις που έχουν σχέση με τις συνθήκες κράτησης. Οι περιπτώσεις αυτές αφορούν [τη διαχείριση των αναφορών κρατουμένων που καταγγέλλουν κακοποίηση από κρατικούς υπαλλήλους και τη σημασία της νομολογίας του ΕΔΔΑ για τον καθορισμό αποδεκτών προτύπων για τις συνθήκες κράτησης και μέτρων αποκατάστασης](#), συμπεριλαμβανομένης της δίκαιης αποζημίωσης.

Στη **Ρωσία**, το Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι [οι αποφάσεις σχετικά με τη μεταγωγή κρατουμένων μεταξύ κέντρων προσωρινής κράτησης θα υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο](#). Οι συχνές μεταγωγές κατηγορουμένων χρησιμοποιούνται συχνά [ως μοχλός άσκησης πίεσης εναντίον τους](#).

ΦΥΣΙΚΑ ΔΕΣΜΑ ■ Στη **Γερμανία**, το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι [η χρήση χειροπεδών ή άλλων δεσμών στους κρατούμενους στις κλίνες τους σε πολιτικά νοσοκομεία](#) χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προσωπικές συνθήκες τους παραβιάζει το Σύνταγμα. Το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης [τα δικονομικά πρότυπα](#) που πρέπει να ακολουθούν οι έγκλειστοι στις καταγγελίες τους κατά των μέτρων φυσικού περιορισμού που τους επιβάλλονται.

ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΠΟΙΝΩΝ ■ Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, το Ανώτερο Δικαστήριο (High Court) διευκρίνισε τις [συνθήκες κατά τις οποίες η εκτελεστική εξουσία μπορεί να κάνει χρήση της διακριτικής της ευχέρειας για να ζητήσει την παράταση της κράτησης](#) ατόμων με καθορισμένη διάρκεια ποινής που πληρούν τις προϋποθέσεις για αυτόματη αποφυλάκιση κατά την ημερομηνία της αποφυλάκισής τους υπό όρους, εάν πιστεύουν ότι το εν λόγω άτομο αποτελεί σοβαρό δημόσιο κίνδυνο.

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ■ Στη **Μολδαβία**, το Υπουργείο Δικαιοσύνης διοργάνωσε ένα σεμινάριο για την πρόληψη της κακής μεταχείρισης στις φυλακές μετά από τη δημοσίευση [έκθεσης που συντάχθηκε από τη μη κυβερνητική οργάνωση Promo-LEX](#), σύμφωνα με την οποία το πρόβλημα εξακολουθεί να είναι οξύ.

Στην **Πολωνία**, το NPM ειδοποίησε τις αρχές σχετικά με [πιθανές περιπτώσεις βασανιστηρίων και απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης](#) σε μία από τις φυλακές της χώρας.

Στη **Ρωσία**, περιφερειακό δικαστήριο άρχισε να εξετάζει μια υπόθεση που αφορά [βασανιστήρια μεγάλης κλίμακας σε κρατούμενους](#).

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΣΤΟΝ ΙΣΤΟΤΟΠΟ ΜΑΣ >>

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τα [μέλη και τους συνεργάτες μας](#) για την **από κοινού** σύνταξη του **παρόντος συνοπτικού ενημερωτικού δελτίου!**

**EUROPEAN
PRISON
LITIGATION
NETWORK**

www.prisonlitigation.org

21ter rue Voltaire

75011 Paris

France

contact@prisonlitigation.org

Το παρόν συνοπτικό ενημερωτικό δελτίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ταμείο Robert Carr. Οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στους συντάκτες και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή του Ταμείου Robert Carr. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και το Ταμείο Robert Carr δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες/-ο για αυτές.

**ROBERT
CARR
FUND** For civil
society
networks

